

ליל הושענא רבה תשפ"ד

Arrête tes sonneries!

התוקע בשבת

11 שנים, מאז תש"ע, לא חל ראש השנה בשבת, אבל מנגד הוא אמור לחול כך גם בתשפ"ד, בתשפ"ז, בתשפ"ח, בתשצ"א ובתשצ"ד. וכשראש השנה חל

בשבת לא תוקעים בשופר. כלומר, ברוב המקומות לא תוקעים. הרב ישראל אריאל דווקא נחוש היה לתקוע בשופר בשבת האחרונה. כך הוא וחבריו לגוף המכונה "הסנהדרין החדשה" נהגו בהזדמנויות הקודמות שראש השנה חל בשבת – בתשס"ז (2006) ובתש"ע (2009).

1. ראש השנה כט: מתני': יום טוב של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין. ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד בלבד.

גמ': מנה"מ אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר {ויקרא כ"ג:כ"ד} שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר {במדבר כ"ט:א'} יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"ט שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל להיות בחול. אמר רבא אי מדאורייתא היא במקדש היכי תקעין ועוד הא לאו מלאכה היא דאצטריך קרא למעוטי. דתנא דבי שמואל {במדבר כ"ט:א', י"ב, ל"ה} כל מלאכת עבודה לא תעשו יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה. אלא אמר רבא מדאורייתא מישראל שרי ורבנן הוא דגזור ביה כדרבה דאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיין בתקיעת שופר גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירונו ד' אמות ברה"ר. והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דמגילה.

משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו'. תנו רבנן פעם אחת חל ראש השנה להיות בשבת [והיו כל הערים מתכנסין] אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע אמרו לו נדון. אמר להם נתקע ואחר כך נדון לאחר שתקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה קרן ביבנה ואין משיבין לאחר מעשה.

האם גזרת חכמים עוקרים את המצווה לגמרי?

2. סוכה כח: מתני': מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין אמרו להם ב"ה לב"ש לא כך היה מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר את רבי יוחנן בן החורנית ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו

- בתוך הבית ולא אמרו לו דבר אמרו להם ב"ש משם ראייה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך.
3. תוספות על סוכה ג. היכא דיתיב אפיתחא דמטללתא דגזרי שמא ימשך אחר שולחנו וקאמרי לא קיימת מצות סוכה מימיך דאפי' מדאורייתא לא קיים
4. רבי עקיבא איגר: התוקע בשבת יצא!
5. הגרצ"פ: זו מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה

סוכה כג. דתניא העושה סוכתו על גבי בהמה ר"מ מכשיר ורבי יהודה פוסל מ"ט דרבי יהודה אמר קרא {דברים ט"ז:} חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה הראויה לשבעה שמה סוכה סוכה שאינה ראויה לשבעה לא שמה סוכה.

ורבי מאיר הא נמי מדאורייתא מחזא חזיא ורבנן הוא דגזרו בה.

6. קושיית הרב ויינברג: הרמב"ם והש"ע פוסקים כתוספות בראשו

- ורובו אבל כרבי מאיר בסוכה על גבי בהמה!
7. תשובת הרב ויינברג:
- א. הויכוח בסוכה על גבי בהמה לא קשור לנושא שלנו
- ב. "חז"ל אסרו לשבת בסוכה שאינה מחזיקה ראשו ורובו. ונתכוונו לפסול סוכה זו... אבל בשופר לא שייך פסול. דלא ייתכן לומר שחכמים פסלו את השופר או את הקולות. וגם תוספות מודים שיצא"

מתי אומרים: מצווה הבאה בעבירה איננה מצווה?

לולב הגזול ומצה גזולה פסולים משום מצווה הבאה בעבירה

התוקע בשופר הגזול יצא.

סוכה גזולה אסורה משום "חג הסוכות תעשה לך" אבל אין כאן מצווה הבאה בעבירה.

